

Fragment sekcji manuału - fot. ks. P. Rej

dzenie się dźwięku we wnętrzu kościoła.

Organy posiadają trakturę pneumatyczną (gry i rejestracji). Wiatrownica manuału posiada 8 głosów i 54 tony. Wiatrownica pedału umieszczona w tylnej części szafy organowej posiada 3 głosy i 27 tonów. Podobnie jak w innych organach tego budowniczego, również w tym instrumencie

Dyspozycja instrumentu

Manuał	Pedał
1. Pryncypał 8'	1. Subbas 16'
2. Burdon 16' *	2. Oktawbass 8'
3 Gamba 8'	3. Cello 8'
4. Aeolina 8'	
5. Holflet 8'	
6. Flet 4'	
7. Oktawa 4'	
8. Mikstura 3 - 4 ch	

* Głos włączany manubrium „Koncert flet 8”

** Urządzenie włączane manubrium „Super m. II - I”

Źródło: Oględziny własne
P. Rosiński, *Zabytkowe organy w województwie kieleckim*, Warszawa - Kraków 1992.

brak głosów pobocznych.

Organy te posiadają jeden miech pływakowy usytuowany tuż za szafą organową. Nie zostało zdemontowane urządzenie do kalikowania. W ostatnim czasie - w roku 2014 - wymieniony został silnik dmuchawy.

Stan instrumentu można ocenić jako dobry, choć widoczna już jest destrukcyjna działalność drewnojadów.

Elementy pneumatyki - fot. ks. P. Rej

Zakres klawiatur stołu gry:

Man.: C - f[♯]
Ped.: C - d¹

Połączenia:

Połącz. I - ped.

Urządzenia dodatkowe:

Połącz. oktawy
Tremolo (niesprawne)**

Rejestry zbiorowe:

Piano
Forte
Tutti

ŚLADY KS. GRZEGORZA GERWAZEGO GORCZYCKIEGO W DIECEZJI KIELECKIEJ

Klasztor imbramowski został założony w XIII wieku. W roku 1710 w wyniku pożaru zniszczone zostały zabudowania

klasztorne i kościół. Dzięki niezwykłym uzdolnieniom organizacyjnym ksieni Zofii Grothówny odbudowany został kościół we-

dług projektu wybitnego architekta Kacpra Bażanki. W dniu 29 sierpnia 1717 r. biskup krakowski Kazimierz Łubieński konsekrował kościół. Poprzez zaangażowanie licznych przedstawicieli wyższego i niższego duchowieństwa oraz zakonów wydarzenie to stało się manifestacją wiary katolickiej – swoistym barokowym *theatrum consecrationis*. W trakcie obchodów jubileuszu trzystulecia konsekracji odkryty został związek ks. Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego z konwentem imbramowskim.

Klasztor w Imbramowicach - fot. www.imbramowice.pl

Ks. Gorczycki (1665-1734) pochodził z rejonu Bytomia, był synem kmiecia Adama Gorczycy, kształcił się w Wiedniu i w Pradze. Jako doktor filozofii i sztuk wyzwolonych wstąpił do seminarium duchownego w Krakowie i przyjął święcenia kapłańskie. W 1694 r. został wikariuszem katedry krakowskiej i pierwszym penitencjarzem katedralnym. Od 1698 roku do śmierci (przez 40 lat) był kapelmistrzem Kolegium Muzyków czyli kapeli katedralnej. Kapela założona przez bp. Marcina Szyszkowskiego stała się miejscem rozwoju talentu wybitnego muzyka, nazywanego polskim Händlem. Jego spuścizna kompozytorska obejmuje ponad 40 rozpoznanych utworów. Ks. Gorczycki zmarł w opinii świętobliwości i w tradycji dawnej diecezji krakowskiej nazywany był *gemma sacerdotum* (klejnot duchowieństwa).

Ks. Gorczycki został około 1708

r. kanonikiem skalbmierskim. Godność tę uzyskał pomimo braku pochodzenia szlacheckiego. Instytucje kościelne w sytuacji uprzywilejowania szlachty dawały jedną z nielicznych możliwości awansu społecznego. Jednostki uzdolnione i wybitne znajdowały w Kościele azyl rozwoju. Kapituła skalbmierska była w owym czasie silnie powiązana z katedrą krakowską. Kolegium wikariuszy katedry krakowskiej dysponowało prawem prezenty w stosunku do kanonii skalbmierskich. W praktyce wikariusze krakowscy decydowali o obsadzie kapituły. Jeśli dysponowali kandydatem ze swego grona, to prezentowali go biskupowi na urząd. Należy przyjmować, że w taki sposób ks. Gorczycki (dawniej Gorczyca) został kanonikiem skalbmierskim. Będąc jednocześnie wikariuszem i kapelmistrzem krakowskim swoje najważniejsze funkcje pełnił na Wawelu. Jeśli jednak chodzi o status społeczny funkcjonował przede wszystkim jako kanonik skalbmierski. W tym samym czasie kanonikiem skalbmierskim i proboszczem w Działoszycach był ks. Jan Żmudzki (†1739).

Tablica pamiątkowa ks. Jana Żmudzkiego w kościele w Działoszycach - fot. ks. A. Kwaśniewski

W kronice klasztornej ksieni Z. Grotówna zanotowała informacje o kilku przypadkach pobytu obu kanoników skalbmierskich w Imbramowicach. Po raz pierwszy odnotowani zostali jako goście konwentu w dniu konsekracji kościoła

(29 sierpnia 1717 r.). Drugi raz kanonicy ci przybyli do Imbramowic w dniu 7 sierpnia 1718 r. na odpust św. Kajetana. Ponadto w latach 1719-1721 ks. Gorczycki przebywał w klasztorze spełniając odpowiedzialne zadania spowiednika i kierownika duchownego zakonnic. Posługa ta polegała na prowadzeniu rekolekcji, słuchaniu spowiedzi i uczestnictwie w ceremoniach profesji zakonnic. Odkryte działania znanego kompozytora muzyki barokowej rzucają nieco światła na duchowość kanoniczek imbramowskich.

Katedra wawelska - fot. archiwum redakcji

Zaangażowanie ks. Gorczyckiego w życie wewnętrzne wspólnoty norbertanek egzystowało obok troski o ubogacanie liturgii klasztoru. Jako kapelmistrz wpływał na udział kapeli katedralnej z Krakowa w uroczystościach imbramowskich. Wydaje się, że dwa koncerty w uroczystym dniu konsekracji kościoła (29 sierpnia 1717 r.) były związane z pobytem kapeli krakowskiej. Jednak w kronice klasztornej zanotowana została jedynie informacja o ks. Gorczyckim, bez wyraźnych danych o kapeli. Pewne są jednak informacje, że w następnych latach kapela krakowska uczestniczyła w uroczystościach mniejszej rangi: odpust św. Kajetana (7 sierpnia 1718 r.) i konse-

Literatura:

Grothówna Z., Kronika klasztorna sióstr norbertanek w Imbramowicach 1703–1741, 2 wyd., Kielce 2016, *passim*. Kumor B., Dzieje diecezji krakowskiej do roku 1795, Kraków 1998, s. 401-405. Kotarbiński S., Historyczna wiadomość o kolegiacie Skalbmierskiej, „Pamiętnik Religijno-moralny” r. 10, 1850, t. 18, s. 405-437. Kwaśniewski A., Konsekracja kościoła klasztorowego Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Imbramowicach w 1717 roku, w: Trzechsetlecie konsekracji kościoła klasztorowego Świętych Apostołów Piotra i Pawła Sióstr Norbertanek w Imbramowicach 1717–2017. Studia nad dziejami, sztuką i duchowością klasztoru, red. B. Skrzydlewska, W. Żurek, Lublin 2017, s. 59-75. Szczepaniak J., Duchowieństwo diecezji krakowskiej w wieku XVIII. Studium prozopograficzne, Kraków 2010, s. 588. Tenże, Spis prałatów i kanoników kapituły katedralnej oraz kapituł kolegiackich diecezji krakowskiej (XVIII w.), Kraków 2008, s. 64.

kracja czterech ołtarzy bocznych (14 września 1718 r.). Drugi w historii nowokonsekrowanego kościoła odpust św. Kajetana w dniu 7 sierpnia 1719 r. przynosi wiadomość o współpracy dwóch kapel dawnej diecezji krakowskiej. Ksieni zapisała w kronice: „muzyka była dwojaka - krakowska i działoska”. Na kolejnym odpuscie św. Kajetana w roku 1721 ksieni odnotowała obecność kanoników skalbmierskich G. Gorczyckiego i J. Żmudzkiego oraz obecność kapeli działoszyckiej „kapelę zaciągnęłam z Działoszyc od wielmożnego imć księdza Żmudzkiego.”

Współpraca pomiędzy ks. J. Żmudzkim, a ks. G. Gorczyckim przekraczała ramy formalnej przynależności do kapituły skalbmierskiej. Znaczenie dla kultury miały wspólne koncerty kapel prowadzonych przez tych duchownych. W miejskiej parafii w Działoszycach prowadzona była w tamtym czasie kapela na poziomie pozwalającym na wspólny koncert z kapelą krakowską. Fakty odkryte w trakcie przygotowania jubileuszu imbramowskiego stanowią chlubny zapis z dziejów kultury muzycznej kościoła krakowskiego, którego tradycje (na interesującym nas terenie), jako cenne *patrimonium Ecclesiae* dziedziczy obecnie diecezja kielecka.

Kolegiata skalbmierska - fot. www.parafiaskalbmierz.pl